

Stonka

Premeny stonky

Tento materiál bol vytvorený vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja, v rámci Operačného programu Ľudské zdroje. Aktualizované vydanie bolo podporené z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, v rámci programu cezhraničnej spolupráce Interreg Slovensko – Česko 2021-2027, prioritá Vzdelávanie.

Montessori definičný materiál

Stonka – Premeny stonky

II. aktualizované vydanie

Spracovala: *Martina Gymerová*

Odborní garanti: *Lubica Maďarová, Kateřina Rezková,
Zuzana Kostíčková, Barbora Bräuerová*

Obrázky: *Mária Veselovská*

Vydalo občianske združenie PERSONA

Vrančovičova 29, Bratislava, <http://ozpersona.sk/>

Viac inšpirácií a materiálov nájdete na

<http://montessoripedia.org/>

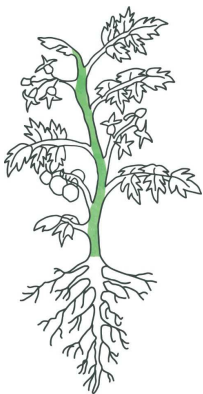

Nadzemná časť rastliny, ktorá zabezpečuje dopravu vody a živín z koreňov k listom, sa nazýva **stonka**.

Stonka zároveň rozváža po celej rastline organické látky, vytvorené v listoch pri fotosyntéze.

Stonka vyrastá z koreňa. Zo stonky vyrastajú listy, kvety a bočné stonky.

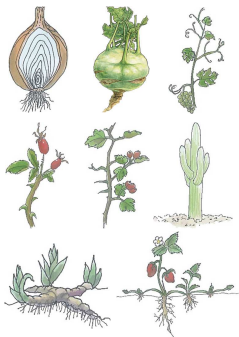
Stonka rastie zvyčajne smerom k slnku, čím umožňuje listom zachytávať slnečné svetlo.

2

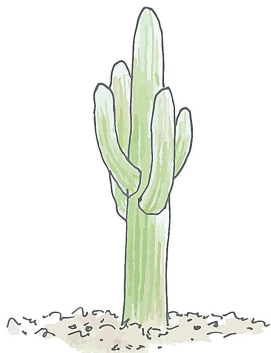
Zdužnatenu stonku, schopnú zadržovať značné množstvo vody, nazývame **sukulentná stonka**.

Například kaktusy.

4

21

20

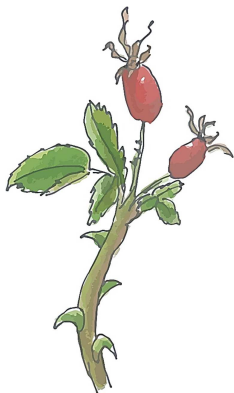
Premenu orgánu rastliny, ktorú sprevádza zmena tvaru orgánu a jeho prispôsobenie sa na vykonávanie rôznych iných funkcií, nazývame **metamorfóza**.

Poznáme dva typy metamorfovaných orgánov:

- **analogické orgány** – majú rôzny pôvod (napríklad stonka, list), ale nadobudli rovnaký, alebo podobný tvar, pretože vykonávajú takú istú, alebo podobnú funkciu (napríklad trne – stonkové, listové alebo pokožkové)

- **homologické orgány** – majú rovnaký pôvod, avšak vykonávaním rozličnej funkcie nadobudli rôznu vnútornú stavbu aj rôzny vonkajší tvar, ktorým sa prispôbilibi vykonávanej funkcii (napríklad metamorfózy stonky – podzemok, hľuza, cibuľa, popláz, úponok).

5

18

Zhrubnutú stonku so šupinovitými listami a púčikmi, ktorá rastie vodorovne pod zemou, nazývame **podzemok**.

Jej funkciou je uskladňovať zásobné látky, pretrvávajúť nepriaznivé obdobie a súčasne môže mať aj rozmnožovacia funkciu.

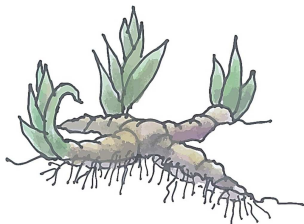
Napríklad iris, veternica hájna, zázvor.

7

Tvrdý ostrý útvar na povrchu pokožky rastliny, nazývame **osteň**.

Ostne sú rozšírením kôry alebo pokožky stonky. Sú rozložené nepravidelne, neobsahujú cieвне zväzky a dajú sa ľahko odstrániť.

Napríklad ruža.

6

19

Skrátený konárik, ktorý sa premenil na ostrý útvar, nazývame **stonkový trň**.

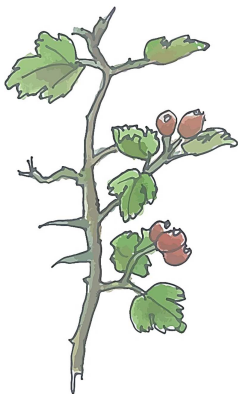
Stonkový trň môže niesť listy, kvety a plody.

Napríklad trnka, hloh.

8

17

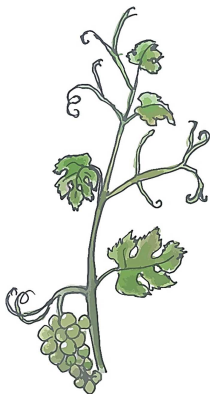
16

Zhrubnutú stonku, ktorá má okrúhly až vajcovitý tvar, nazývame **stonková hfuza**.

Má zásobnú aj rozmnožovacia funkciu.

Vzniká zhrubnutím nadzemnej stonky (napríklad reďkovka, kaleráb, niektoré druhy kaktusov), alebo zhrubnutím tenkých podzemkov (napríklad zemiak, slnečnica topinambur).

9

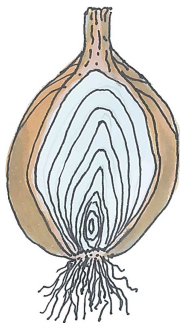

14

Skrátenú dužinatú stonku so zdužnatými bázami listov, ktoré sa premenili na zásobárne živín, nazývame **cibuľa**.

Napríklad cibuľa kuchynská, tulipán, snežienka.

11

10

Vláknitú časť stonky, ktorá slúži na prichytenie rastliny k opore, nazývame **úponok**.

Úponky vznikajú aj premenou listov a koreňov. Môžu byť jednoduché alebo rozvetvené.

Rastliny s úponkami zvyčajne patria k popínavým rastlinám.

Napríklad fazuľa, vinič, vika.

15

12

Plazivú bočnú stonku, ktorá vyrastá z materskej rastliny nad zemou a má značne predĺžené články, nazývame **poplaz**.

V jej uzloch vyrastajú nové listy a prídavné korene.

Po zakorenení v blízkosti materskej rastliny dodáva poplaz novému výhonku živiny dovtedy, pokiaľ túto úlohu neprevezme koreňový systém výhonku.

Napríklad jahoda, pýr.

13